

April 2019

Joh 20,19-31

TFL's aprilkonvent falder mange gange i weekenden efter påske. Det betyder, at Joh 20,19-31 ofte bruges som tekstlæsning. Da jeg tidligere har haft lejlighed til at reflektere over teksten*, vil jeg i dag sætte den ind i den større sammenhæng, som udgøres af prædikenteksterne fra påske til pinse. De har et fælles grundtema, nemlig relationen mellem *fravær og nærvær*. Som eksempel kan vi tage dette års tekstlæsninger til 1. og 2. påskedag.

Første påskedag hører vi fortællingen om den tomme grav i Markusevangeliet kap. 16. I den fortælling spiller forholdet mellem fravær og nærvær en central rolle: Vi hører om kvinderne, der løber til graven og finder, at den er tom. Inde i selve graven møder de en ung mand i hvide klæder, som siger, at de ikke skal være forfærdede. "I søger Jesus fra Nazareth, den korsfæstede. Han er opstået, han er ikke her". Derefter opfordrer han kvinderne til at gå til disciplene og sige, at Jesus går forud for dem til Galilæa, hvor de skal se ham. Fortællingen slutter meget abrupt med en notits om, at kvinderne flygter fra graven. De er rystede, ude af sig selv og siger ikke noget til nogen, for de er bange.

Det er påfaldende, at Markusevangeliet slutter på den måde. Man taler i den forbindelse om en "åben" afslutning. Her bliver læserne – både de første læsere og nutidens læsere – stillet i et valg: *Enten* er graven det sidste ord, og det hele ender i tvivl og frygt. *Eller* også lever Jesus videre. Han møder os nu, i vores Galilæa – i vores hverdag – i kirken, i ord og sakramenter, i vore medmennesker og i vores nødlidende næste.

Også fortællingen til 2. påskedag i Luk 24 står i en spænding mellem fravær og nærvær. To disciple vandrer til Emmaus; de er dybt skuffede over begivenhederne i de foregående dage, for de havde håbet, at Jesus ville forløse Israel, og nu er han borte. Men pludselig får de følgeskab af en fremmed, som ud fra Skriften forklarer, hvordan tingene hænger sammen. Da de når til Emmaus, som er målet for deres vandring, indbyder de den fremmede til et måltidsfællesskab. Det er fortællingens kulmination. Det er håbets vendepunkt, som indtræffer i det øjeblik, refleksionen bliver til handling. I stedet for blot at tale om forløsningen udføres den nu i handling.

Gud er nærværende i måltidsfællesskabet - i nadveren. Fortællingen om Emmausdisciplene er som et spejl, hvori menigheden – dengang og i dag – "ser" Herren. Vi ser Ham først og fremmest i brødsbrydelsen, men meningen er ikke, at vi skal blive stående ved den erfaring. Fra nadveren får vi en stærk tilskyndelse til at gå ud i hverdagen for at vidne om Ham. Akkurat som de første disciple. Lukas fortæller, at Emmausdisciplene vendte tilbage til de øvrige disciple i Jerusalem, og derfra udgik missionen.

Forholdet mellem fravær og nærvær kommer også til udtryk i flere af de andre tekster mellem påske og pinse. Det vil jeg ikke gå nærmere ind på i dag, men blot nævne pinsen. Pinsen er festen for Guds nærvær hos os. Selv om Jesus er fysisk fraværende, er han alligevel nærværende, nemlig i gennem Helligånden, den anden talsmand, som skal være hos menneskene. I evangeliet til 1. pinsedag, som er fra Johannesevangeliet kap. 14, siger Jesus bl.a.: "Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham".

Temaet fravær-nærvær er også af betydning i dagens tekst. Først fortælles om disciplene, som sidder inde bag lukkede døre af frygt for jøderne, og dernæst om den tvivlende Thomas. De to

episoder begynder med Jesu fravær. Men i begge situationer sker det, at han pludselig giver sig til kende, og han viser dem sine sår i hænderne og i siden. Fokus er således rettet mod Jesu sårede krop. Den fraværende Jesus viser sig som nærværende i en såret krop.

Det er en vigtig pointe, at den opstandne Kristus er identisk med den korsfæstede. I fortællingen om den tomme grav hedder det: ”I søger Jesus af Nazareth, den korsfæstede. Han er opstået, han er ikke her”. Den korsfæstede *er* den opstandne. Den opstandne er altså ikke hvem som helst, men netop den korsfæstede Jesus. Sagt med andre ord: i det sårbare menneske Jesus af Nazareth er Gud selv i sandhed til stede. Den opstandne bærer korsmærkerne, sårene, Jesu *stigmata* (Joh 20,27). Her bliver det påpeget, at der er en hellighed i sårbarheden, og at frelsen ikke er en frelse *fra*, men en frelse *af* det sårbare.

Hvad betyder det i dag? Den norske teolog Sturla Stålsett taler om ”sårbarhedens provokation”**. Heri ligger, at korsfæstelsen kan blive til en anklage mod de mennesker, der korsfæster andre, og det kan blive en anklage mod alle os, som er deres tavse eller højlydte medløbere og stiltiende tilskuere. I nyere tid er der desværre flere eksempler på det. Et eksempel er folkedrabet i Rwanda. Netop i disse forårsmåneder er det 25 år, siden de voldsomme begivenheder fandt sted. Det skal tilføjes, at terroren i Sri Lanka her i påsken er af en anden karakter, men ikke mindre grufuld.

Sårbarheden er en provokation. Den er et opgør med den udbredte forestilling om det perfekte liv. Efter Jesu opstandelse er sårbarheden et afgørende kendetegn ved hans tilstedeværelse i verden. I den korsfæstede Kristus er Gud nærværende hos verdens korsfæstede mennesker (Stålsett). Vi møder ham gennem de nødlidende, sådan som det bl.a. fremgår af lignelsen om verdensdommen i Matt 25. Dertil kommer, at Helligånden i flere nytestamentlige tekster ses som Guds nærværet i erfaringen af svaghed og magtesløshed (jf. Rom 8). Endelig kommer det også til udtryk gennem nadveren. Nadveren er sårbarhedens fællesskab. Den er en påmindelse om Kristi sårede krop - en krop der gives for os, en krop som vi deler og får del i.

Påskens tekster viser, at disciplene tvivler, fejler og svigter på mange forskellige måder. Men samtidig viser de, at Gud ikke svigter, og at disciplene i mødet med den opstandne får et helt nyt perspektiv på livet. Det kommer til udtryk i Hans Anker Jørgensens salme, som vi skal synge under nadveruddelingen: ”Hvad er det at møde den opstandne mester i live igen” (DDS 249). – I næstsidste vers hedder det med direkte reference til dagens tekst:

Det er som en ånd gennem lukkede døre
i kød og i blod,
der sender os, siger os, hvad vi skal gøre,
og indgyder mod,
så den, der er bange for hån og for stening,
tør gøre i dag, hvad der evigt gir mening.

Glædelig påske.

JN

* Jf. ”Lørdagsrefleksioner”, april 2014 og april 2017.

** Sturla Stålsett, ”Sårbarhetens provokasjon. Liturgi som motstand i populismens tid”, i *Kritisk Forum for Praktisk Teologi* nr. 155, marts 2019, s. 26-38.

